

بررسی روند ثبت وقایع حیاتی در سالهای اخیر (۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷)

دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی^۱

چکیده:

در مقاله پیش رو روند ثبت چهار واقعه حیاتی در دهه اخیر توصیف و به تصویر کشیده شده است. بی شک یکی از اهرم های مهم برای برنامه ریزی و تصمیم گیری در هر امری داشتن اطلاعات صحیح و دقیق است. این اطلاعات می تواند اطلاعات آماری، گزارشات تلخیصی و یا دسته بندی های خاصی از آمارها باشد. در کشور ما آمار و اطلاعات جمعیتی و خصوصیات متفاوت آن توسط سرشماری ها و نمونه گیری ها هر چند سال یکبار جمع آوری و منتشر می گردد، اما آمارهای حاصل از ثبت وقایع حیاتی که بصورت مستمر و همیشگی تولید می شود یکی از مهمترین و اساسی ترین منبع غنی در خصوص رویدادهای ولادت، مرگ و میر، ازدواج و طلاق و آمارهای حاصل از ثبت آنها می باشد. با بررسی های بعمل آمده و ارائه شده در این مقاله وضعیت ثبت وقایع حیاتی طی ده سال اخیر تبیین شده و با محاسبه میزانها و درصد های ناشی از ثبت این رویدادها در مهلت های جاری و قانونی و مقایسه آنها در سالهای متفاوت این موضوع مشخص گردیده که وضعیت ثبت رویدادهای حیاتی علاوه بر بعد کمی آن، از لحاظ کیفی نیز ارتقاء یافته است.

واژگان کلیدی:

- ثبت جاری، ثبت تا یکسال پس از وقوع، نسبت جنسی، نرخ ولادت، نرخ مرگ و میر، نرخ خام ازدواج، نسبت ازدواج به طلاق

مقدمه:

نقش آمار و اطلاعات به اندازه ای مهم است که کشور های توسعه یافته و برخی از کشور های در حال توسعه استراتژی های خود را بر اساس شاخص های کلیدی مد نظر قرار داده و روند روبه رشد را نیز بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می دهند. پایه و اساس سیاستگذاری، برنامه ریزی و تصمیم گیری در همه زمینه های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و ... داشتن اطلاعات درست و به هنگام از وقایع حیاتی تأثیر گذار در جمعیت می باشد. این اطلاعات و آمار معمولاً توسط سازمان ثبت احوال هر کشور جمع آوری، تولید و انتشار می یابد. در سالهای گذشته چندان نظارتی بر ثبت به موقع وقایع حیاتی اعمال نمی گردید، اما حداقل طی دو دهه اخیر، این امر مورد توجه خاص مسئولین سازمان قرار گرفته و برای ارتقاء کیفیت ثبت رویدادهای حیاتی تدابیری اندیشیده و به کار گرفته شده است. در راستای این هدف خطیر، اطلاع رسانی و انتشار آمار رویدادهای حیاتی نیز جزو اهداف مهم سازمان ثبت احوال کشور بوده و سعی بر آن شده که با چاپ و انتشار سالنامه، خبر نامه، بولتن و گزارشات متفاوت این اطلاعات را بدست استفاده کنندگان و کاربران آن که شامل مسئولین سازمانها و ادارات دولتی و خصوصی، پژوهشگران و محققین، اساتید و دانشجویان دانشگاهی می شود، برسانند. در این مقاله نیز سعی شده با استفاده از آمار ثبت این رویدادها طی سالهای ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷ روند چگونگی ثبت آنها به تصویر کشیده شود و بطور مختصر به توصیف برخی ویژگی های وقایع حیاتی پرداخته شده است و به خوانندگان آن، این امکان داده شده که علاوه بر کسب اطلاع از وضعیت ثبت وقایع حیاتی در سالهای اخیر، خود نیز با بهره جویی از این اطلاعات به تجزیه و تحلیل آنها پرداخته و در صورت داشتن هر گونه پیشنهادی در خصوص ارتقاء بخشی به کیفیت ثبت آمارهای وقایع حیاتی این سازمان را یاری رسانند.

ولادت

زاد و ولد یکی از دو پدیده طبیعی و ذاتی جمعیت و یکی از عوامل اثر گذار بر افزایش جمعیت می باشد. این پدیده در جمعیت شناسی تحت عنوان باروری مورد مطالعه قرار می گیرد. میزان باروری در کشور در طول زمان و خصوصاً سه دهه اخیر با صعود و نزولهایی همراه بوده است (زنجان، ۱۳۸۴، ص ۱۵۹).

در این بررسی به توصیف وقایع ولادت در طول ده سال گذشته پرداخته و روند افزایش آن مورد محاسبه قرار گرفته است. برابر آمار محاسبه شده در سال ۱۳۷۷ مشخص شده که تعداد وقایع ولادت ثبت شده کشور برابر با ۱۱۸۶۶۵۹ واقعه بوده که این رقم در سال ۱۳۸۷ به رقم ۱۳۰۰۱۶۶ واقعه رسیده و در واقع حدود ۹,۵ درصد افزایش را نشان می دهد.

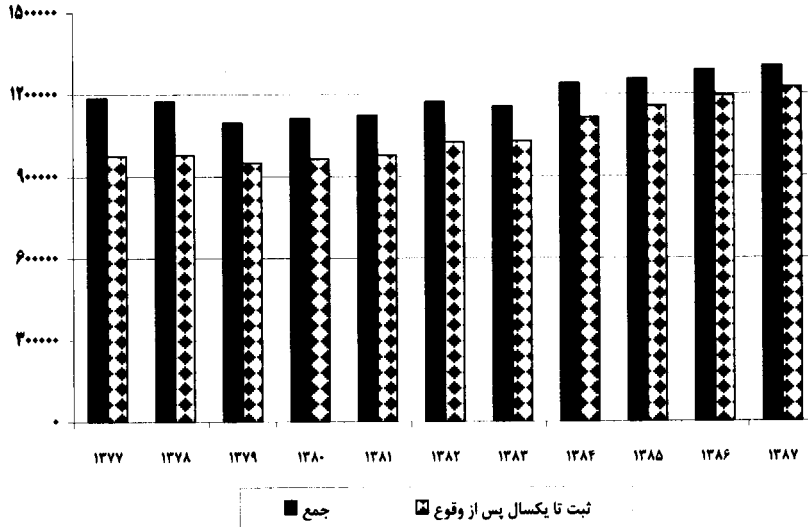
در سال ۱۳۷۷ از کل رویدادهای ولادت ثبت شده، حدود ۸۲,۲ درصد آن مربوط به ثبت در زمان جاری بوده است. با اعمال فعالیتهای ویژه و اجرای طرح های ضربتی در این سالها، درصد ثبت جاری رویداد ولادت رو به افزایش گذاشته است. آمارهای حاصل از ثبت این رویداد نشان می دهد که در سال های بعد روند آن افزایشی بوده به طوری که در پایان سال ۱۳۸۷ این رقم به ۹۴ درصد رسیده است یعنی حدود ۱۱,۹ درصد افزایش را در ثبت جاری^۱ شاهد بوده ایم (جدول ۱).

جدول ۱: ولادت های ثبت شده از سال ۱۳۷۷ الی ۱۳۸۷ و شاخص های حاصل از آن

سال	ولادت ثبت شده					نسبت ولادت روستایی ^۲	نسبت جنسی	درصد حاصل از ثبت جاری	نرخ حاصل از ولادت	نسبت ولادت شهری
	جمع	شهری	روستایی	جاری	مرد					
۱۳۷۷	۱۱۸۶۶۵۹	۷۳۹۱۱۷	۴۴۷۵۴۲	۹۷۵۲۱۵	۶۰۳۸۱۰	۵۸۲۸۴۹	۱۹,۱	۸۲,۲	۶۲,۳	۳۷,۷
۱۳۷۸	۱۱۷۴۲۷۹	۷۴۳۰۷۴	۴۳۱۲۰۵	۹۷۹۱۱۹	۵۹۸۹۶۸	۵۷۵۳۱۱	۱۸,۶	۸۳,۴	۶۳,۳	۳۶,۷
۱۳۷۹	۱۰۹۵۱۶۵	۷۰۹۶۳۸	۳۸۵۵۲۷	۹۵۰۲۳۲	۵۶۰۵۳۶	۵۳۴۶۲۹	۱۷,۱	۸۶,۸	۶۴,۸	۳۵,۲
۱۳۸۰	۱۱۱۰۸۳۶	۷۲۲۷۸۷	۳۸۸۰۴۹	۹۶۳۷۵۸	۵۶۶۳۱۶	۵۴۴۵۲۰	۱۷,۱	۸۶,۸	۶۵,۱	۳۴,۹
۱۳۸۱	۱۱۲۲۱۰۴	۷۳۴۳۲۲	۳۸۷۷۷۲	۹۷۷۶۸۴	۵۷۲۶۵۹	۵۴۹۴۴۵	۱۷,۰	۸۷,۱	۶۵,۴	۳۴,۶
۱۳۸۲	۱۱۷۱۵۷۳	۷۶۸۸۴۵	۴۰۲۷۲۸	۱۰۳۳۹۹۵	۵۹۷۷۳۰	۵۷۳۸۴۳	۱۷,۴	۸۷,۴	۶۵,۶	۳۴,۴
۱۳۸۳	۱۱۵۴۴۶۸	۷۵۹۱۶۲	۳۹۵۲۰۶	۱۰۲۸۱۵۰	۵۹۰۱۱۰	۵۶۴۲۵۸	۱۶,۹	۸۹,۱	۶۵,۸	۳۴,۲
۱۳۸۴	۱۲۳۹۶۰۸	۸۱۷۵۵۲	۴۲۱۸۵۶	۱۱۱۴۱۶۰	۶۳۳۰۹۶	۶۰۶۳۱۲	۱۷,۹	۸۹,۹	۶۶,۰	۳۴,۰
۱۳۸۵	۱۲۵۳۹۱۲	۸۴۵۰۵۰	۴۰۸۸۶۲	۱۱۵۵۳۲۷	۶۴۳۱۵۷	۶۱۰۷۵۵	۱۷,۸	۹۲,۱	۶۷,۴	۳۲,۶
۱۳۸۶	۱۲۸۶۷۱۶	۸۷۲۶۵۸	۴۱۴۰۵۸	۱۱۹۲۴۰۶	۶۵۸۰۴۹	۶۲۸۶۶۷	۱۸,۱	۹۲,۷	۶۷,۸	۳۲,۲
۱۳۸۷	۱۳۰۰۱۶۶	۸۹۵۱۱۷	۴۰۵۰۴۹	۱۲۲۳۵۹۸	۶۶۶۱۶۶	۶۳۴۰۰۰	۱۸,۱	۹۴,۱	۶۸,۸	۳۱,۲

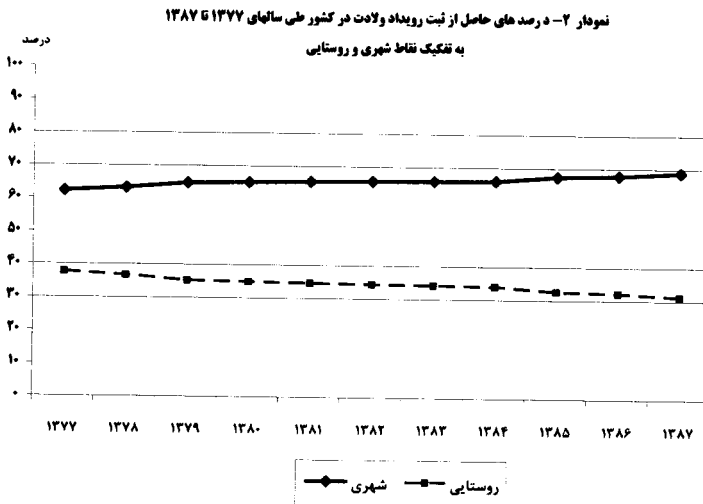
^۱ - ولادت هایی که در سال وقوع به ثبت رسیده است.

نمودار ۱ - تعداد ولادتهای ثبت شده کشور از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷

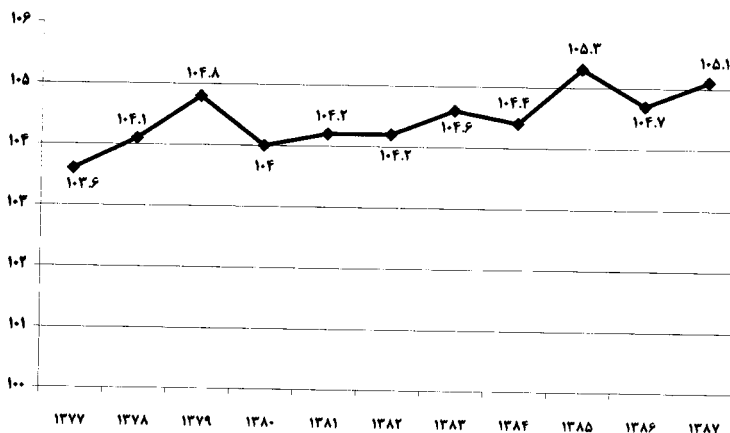
همانگونه که در جدول ۱ ملاحظه می شود در سال ۱۳۷۸ حدود ۶۲٫۳ درصد از ولادتهای ثبت شده کشور در مناطق شهری به ثبت رسیده که با افزایش درصد شهرنشینی کشور در سال ۱۳۸۷ این رقم نیز به ۶۸٫۸ درصد رسیده است.

به منظور تبیین بهتر وضعیت ثبت ولادت به تفکیک نقاط شهری و روستایی نمودار شماره ۲ رسم گردیده است. در این نمودار روند افزایش ثبت ولادت در مناطق شهری و کاهش آن در مناطق روستایی طی سالهای مورد بررسی نشان داده است.

برابر بررسی بعمل آمده از کل وقایع ولادت ثبت شده در سال ۱۳۷۷ تعداد ۶۰۳۸۱۰ واقعه مربوط به پسران بوده که با ۱۰,۳ درصد افزایش در سال ۱۳۸۷ به رقم ۶۶۶۱۶۶ واقعه رسیده است و در مقابل ثبت ولادت دختران در سال ۱۳۷۷ برابر با ۵۸۲۸۴۹ واقعه بوده که در سال ۱۳۸۷ به ۶۳۴۰۰۰ واقعه رسیده است (حدود ۸,۷ درصد افزایش داشته است). نسبت جنسی حاصل از ثبت ولادت در کشور در سال ۱۳۷۷ مساوی ۱۰۳,۶ بوده که این شاخص در سال ۱۳۸۷ به ۱۰۵,۱ رسیده است. این افزایش می تواند ناشی از بهبود و ارتقاء کیفیت ثبت رویداد ولادت در کشور باشد چرا که گاهی اوقات عدم ثبت کامل یکی از دو جنس باعث وجود نسبت های جنسی غیرقابل انتظار می شود که با نسبت ۱۰۵ تفاوت بارزی دارد.

نمودار ۳- نسبت جنسی حاصل از ثبت ولادت ی سالهای ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷

نرخ خام ولادت ثبت شده کشور در سال ۱۳۷۷ برابر ۱۹,۱ در هزار نفر بوده که این شاخص در سال ۱۳۸۷ به رقم ۱۸,۱ در هزار نفر رسیده است.

جدول ۲- نرخ ولادت های ثبت شده از سال ۱۳۷۷ الی ۱۳۸۷ به تفکیک استان

۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	۱۳۷۸	۱۳۷۷	
۱۸,۱	۱۸,۱	۱۷,۸	۱۷,۹	۱۶,۹	۱۷,۴	۱۷,۰	۱۷,۱	۱۷,۱	۱۸,۶	۱۹,۱	کل کشور
۱۷,۶	۱۷,۴	۱۷,۴	۱۷,۳	۱۵,۶	۱۶,۸	۱۷,۰	۱۷,۹	۱۶,۱	۱۸,۴	۱۹,۹	آذربایجان شرقی
۲۰,۵	۱۹,۹	۲۰,۱	۱۹,۸	۱۹,۳	۱۹,۴	۱۹,۴	۱۹,۸	۱۹,۹	۲۰,۷	۲۱,۴	آذربایجان غربی
۱۸,۷	۱۸,۷	۱۷,۶	۱۷,۶	۱۷,۴	۱۷,۷	۱۷,۶	۱۸,۲	۱۷,۷	۲۰,۸	۲۴,۵	اردبیل
۱۵,۲	۱۵,۰	۱۴,۶	۱۴,۵	۱۳,۷	۱۴,۰	۱۴,۰	۱۴,۳	۱۵,۰	۱۵,۵	۱۵,۵	اصفهان
۱۷,۸	۱۸,۲	۱۸,۳	۱۷,۹	۱۷,۵	۱۷,۱	۱۵,۹	۱۵,۴	۱۵,۶	۱۷,۱	۱۸,۴	ایلام
۱۹,۹	۱۹,۸	۲۰,۱	۱۸,۸	۱۷,۹	۱۷,۹	۱۷,۴	۱۷,۰	۱۶,۶	۱۷,۱	۱۸,۹	بوشهر
۱۴,۴	۱۴,۳	۱۴,۳	۱۴,۶	۱۳,۹	۱۴,۳	۱۳,۹	۱۴,۰	۱۴,۲	۱۵,۵	۱۵,۵	تهران
۲۱,۰	۲۰,۸	۲۰,۹	۲۰,۵	۱۹,۹	۱۹,۹	۱۹,۴	۲۰,۲	۱۹,۹	۲۱,۳	۲۲,۷	چهارمحال و بختیاری
۲۰,۱	۱۹,۷	۲۰,۵	۱۸,۱	۱۷,۹	۱۹,۸	۱۹,۲	۱۸,۷	۱۹,۰	۲۲,۰	۲۰,۵	خراسان جنوبی
۲۰,۷	۲۰,۵	۲۰,۰	۱۹,۹	۱۹,۲							خراسان رضوی
۲۱,۳	۲۲,۲	۲۱,۹	۲۱,۲	۱۹,۳							خراسان شمالی
۲۱,۵	۲۲,۱	۲۱,۳	۲۰,۸	۱۹,۷	۲۰,۷	۱۹,۹	۲۰,۰	۲۰,۰	۲۱,۰	۲۴,۸	خوزستان
۱۸,۰	۱۸,۱	۱۷,۷	۱۷,۱	۱۶,۴	۱۷,۷	۱۶,۸	۱۷,۴	۱۶,۱	۱۸,۱	۱۸,۸	زنجان
۱۴,۷	۱۴,۴	۱۴,۹	۱۴,۹	۱۴,۳	۱۴,۳	۱۴,۷	۱۴,۵	۱۴,۸	۱۵,۴	۱۵,۴	سمنان
۲۹,۷	۳۱,۲	۳۱,۰	۳۳,۵	۳۲,۶	۳۱,۶	۲۸,۶	۲۹,۰	۳۱,۳	۳۳,۰	۳۱,۸	سیستان و بلوچستان
۱۷,۴	۱۷,۴	۱۷,۲	۱۶,۸	۱۵,۵	۱۶,۳	۱۵,۷	۱۶,۲	۱۶,۰	۱۷,۳	۱۷,۶	فارس
۱۶,۵	۱۶,۳	۱۶,۶	۱۶,۷	۱۶,۰	۱۶,۶	۱۵,۹	۱۶,۲	۱۵,۶	۱۶,۳	۱۶,۷	قزوین
۱۸,۵	۱۷,۶	۱۷,۳	۱۷,۰	۱۶,۸	۱۶,۸	۱۶,۰	۱۵,۰	۱۶,۷	۱۷,۶	۱۷,۸	قم
۱۸,۲	۱۸,۱	۱۷,۸	۱۷,۸	۱۷,۵	۱۷,۴	۱۶,۵	۱۶,۷	۱۶,۴	۱۷,۷	۱۹,۴	کردستان
۱۹,۸	۲۱,۰	۱۹,۸	۲۱,۸	۱۸,۴	۱۹,۶	۲۰,۷	۱۹,۷	۱۸,۸	۲۱,۶	۲۳,۷	کرمان
۱۷,۲	۱۸,۹	۱۸,۷	۱۸,۶	۱۷,۶	۱۷,۲	۱۶,۷	۱۶,۵	۱۶,۷	۱۸,۲	۱۸,۱	کرمانشاه
۲۲,۳	۲۲,۲	۲۱,۶	۲۱,۵	۲۱,۴	۲۳,۲	۲۰,۹	۲۱,۰	۱۸,۱	۲۲,۷	۲۴,۵	کهگیلویه و بویراحمد
۲۱,۲	۲۱,۲	۲۰,۸	۲۰,۳	۱۸,۵	۱۹,۳	۱۸,۰	۱۷,۲	۱۸,۱	۱۹,۰	۱۸,۴	گلستان
۱۳,۱	۱۳,۱	۱۳,۰	۱۳,۵	۱۲,۸	۱۴,۰	۱۳,۹	۱۴,۳	۱۴,۶	۱۵,۵	۱۵,۶	گیلان
۱۹,۴	۱۹,۵	۱۹,۴	۱۸,۹	۱۸,۸	۱۹,۳	۱۸,۸	۱۸,۸	۱۸,۹	۲۱,۹	۲۲,۳	لرستان
۱۵,۰	۱۴,۷	۱۴,۲	۱۴,۹	۱۴,۲	۱۴,۸	۱۴,۷	۱۵,۰	۱۵,۳	۱۵,۹	۱۵,۷	مازندران
۱۴,۸	۱۴,۸	۱۴,۸	۱۴,۶	۱۴,۶	۱۴,۵	۱۴,۰	۱۴,۳	۱۴,۵	۱۵,۷	۱۶,۰	مرکزی
۲۲,۹	۲۲,۳	۲۱,۷	۲۲,۱	۱۹,۸	۲۱,۵	۲۰,۸	۲۱,۵	۲۱,۰	۲۳,۰	۲۵,۵	هرمزگان
۱۷,۲	۱۷,۱	۱۶,۴	۱۶,۱	۱۵,۶	۱۵,۵	۱۵,۸	۱۵,۸	۱۵,۸	۱۷,۱	۱۷,۱	همدان
۱۹,۷	۱۹,۰	۱۸,۱	۱۷,۶	۱۶,۵	۱۶,۱	۱۶,۳	۱۶,۱	۱۵,۶	۱۶,۱	۱۶,۷	یزد

مرگ و میر

مرگ و میر یکی از وقایع حیاتی است که در جریان زمان و به طور معمول، در سنین مختلف و به دلایل متفاوت برای انسانها رخ می دهد. مناسبترین روش جمع آوری اطلاعات این واقعه روش ثبتی است که ثبت آن، مطابق قانون از وظایف اصلی سازمان ثبت احوال بوده که به طور مستمر ثبت و مورد استفاده برنامه ریزان و مجامع علمی و پژوهشی قرار می گیرد.

همانطور که در جدول شماره ۳ ملاحظه می شود در سال ۱۳۷۷ تعداد واقعه فوت ثبت شده در کشور برابر با ۵۵۱۳۴۵ رویداد بوده که از این تعداد ۲۰۵۶۸۱ واقعه مربوط به فوت ثبت شده در طول یکسال پس از وقوع بوده و ۳۴۵۶۶۴ واقعه مربوط به فوت های معوقه بوده است. تعداد فوت ثبت شده در سال ۱۳۸۷ به ۴۱۷۷۹۸ واقعه رسیده که از این تعداد ۳۲۵۵۳۹ واقعه فوت ثبت شده تا یکسال پس از وقوع و ۹۲۲۵۹ واقعه مربوط به فوت معوقه بوده است.

در سال ۱۳۷۷ به لحاظ اجرای طرح ضربتی ثبت وفات تعداد زیادی از وقایع معوقه این رویداد مربوط به سالهای قبل به ثبت رسیده و باعث شده درصد ثبت فوت تا یکسال پس از وقوع نسبت به کل کاهش یابد و به رقم حدود ۳۷,۳ درصد برسد که این شاخص در سال ۱۳۸۷ به رقم ۷۷,۹ درصد رسیده است. افزایش درصد ثبت تا یکسال پس از وقوع این واقعه در سال ۱۳۸۲ نیز ناشی از زلزله تأسف بار بسم بوده است که در واقع رقم ثبت تا یکسال پس از وقوع را به ۸۱,۹ درصد افزایش داده است اما در سالهای بعد وجود نوسانات در ثبت فوت می تواند حاصل اجرای طرح های ویژه خصوصاً در بعضی از استانهای کشور بوده باشد.

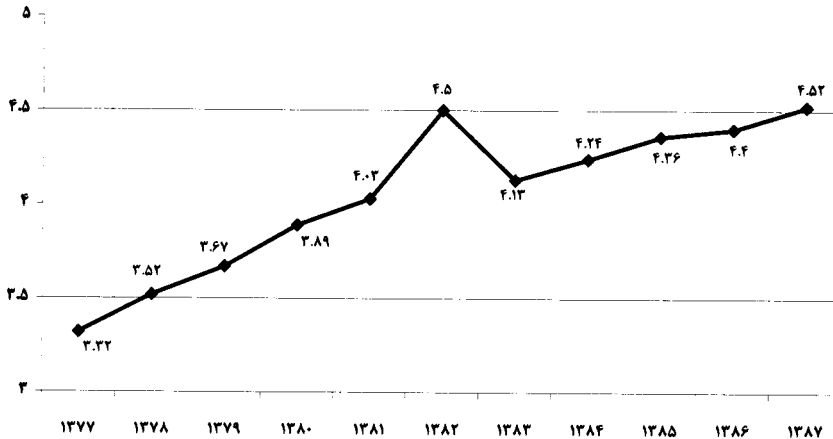
جدول ۳- فوت های ثبت شده کل کشور به تفکیک سال ، جنس ، شهری و روستایی

درصد ثبت تا یکسال پس از وقوع	نرخ حاصل از ثبت تا یکسال پس از وقوع مرگ و میر	نرخ کل مرگ و میر	مرگ و میر های ثبت شده					سال	
			زن	مرد	تا یکسال پس از وقوع	روستایی	شهری		جمع
۳۷,۳	۳,۳۲	۸,۹	۲۸۴۲۳۰	۲۶۷۱۱۵	۲۰۵۶۸۱	۲۶۷۹۶۶	۲۸۳۳۷۹	۵۵۱۳۴۵	۱۳۷۷
۴۳,۷	۳,۵۲	۸,۰۵	۲۶۲۹۱۲	۲۴۴۰۳۳	۲۲۱۷۰۳	۲۱۴۴۹۱	۲۹۲۴۵۴	۵۰۶۹۴۵	۱۳۷۸
۶۱,۴	۳,۶۷	۵,۹۸	۱۸۲۱۱۲	۲۰۰۵۶۲	۲۳۵۰۶۷	۱۴۹۱۷۴	۲۳۳۵۰۰	۳۸۲۶۷۴	۱۳۷۹
۵۹,۹	۳,۸۹	۶,۴۸	۱۹۷۸۵۶	۲۲۳۶۶۹	۲۵۲۵۸۸	۱۷۸۰۹۰	۲۴۴۴۳۵	۴۲۱۵۲۵	۱۳۸۰
۷۹,۰	۴,۰۳	۵,۱	۱۴۹۰۵۴	۱۸۸۱۸۳	۲۶۶۲۹۸	۱۰۳۱۴۶	۲۳۴۰۹۱	۳۳۷۲۳۷	۱۳۸۱
۸۱,۹	۴,۵	۵,۴۹	۱۶۰۷۹۰	۲۰۷۷۲۸	۳۰۱۹۷۲	۱۰۳۲۷۹	۲۶۵۲۳۹	۳۶۸۵۱۸	۱۳۸۲
۷۹,۴	۴,۱۳	۵,۲۱	۱۵۳۹۰۷	۲۰۱۳۰۶	۲۸۱۸۷۶	۱۱۴۴۴۱	۲۴۰۸۷۲	۳۵۵۲۱۳	۱۳۸۳
۸۰,۹	۴,۲۴	۵,۲۴	۱۵۴۹۵۲	۲۰۸۷۷۱	۲۹۴۳۱۱	۱۲۵۴۹۹	۲۳۸۲۲۴	۳۶۳۷۲۳	۱۳۸۴
۷۵,۲	۴,۳۶	۵,۸	۱۷۹۰۷۷	۲۲۹۴۸۹	۳۰۷۲۶۲	۱۵۱۱۳۰	۲۵۷۴۳۶	۴۰۸۵۶۶	۱۳۸۵
۷۵,۹	۴,۴	۵,۸	۱۸۴۴۴۱	۲۲۸۲۹۵	۳۱۳۳۰۸	۱۵۱۸۸۱	۲۶۰۸۵۵	۴۱۲۷۳۶	۱۳۸۶
۷۷,۹	۴,۵۲	۵,۸	۱۹۲۷۲۴	۲۲۵۰۷۴	۳۲۵۵۳۹	۱۴۶۹۲۱	۲۷۰۸۷۷	۴۱۷۷۹۸	۱۳۸۷

میزان خام مرگ و میر کشور در سال ۱۳۷۷ براساس فوت ثبت شده جاری ۳,۳ در هزار نفر بوده که این میزان در سال ۱۳۸۷ به ۴,۵ در هزار نفر افزایش یافته است (نمودار ۴). همچنین با توجه به ارقام موجود در جدول ۳ مشاهده می شود که میزان خام کل مرگ و میرهای ثبت شده از سال ۱۳۷۷ تا سال ۱۳۸۰ روند نزولی داشته و از سال ۱۳۸۱ به بعد در حدود ۵ در هزار ثابت مانده است. ثبات نرخ کل فوت ثبت شده در کنار روند صعودی میزان جاری فوت ثبت شده در سال های اخیر نشان دهنده بهبود وضعیت آمارهای ثبتی کشور است.

نمودار ۴- نرخ های حاصل از ثبت تا یکسال پس از وقوع مرگ و میر

طی سالهای ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷

ازدواج و طلاق

در سالهای اخیر، وضعیت زناشویی و الگوی ازدواج در کشور ما دستخوش تحولاتی شده است. بطوریکه میزان وقوع این رویداد به نسبت جمعیت واقع در سن ازدواج کشور از روند افزایشی مناسبی برخوردار نبوده است. از جمله عوامل تأثیر گذار بر وضعیت زناشویی و میزان های ازدواج در کشور، تغییرات ساختار سنی جمعیت و ساختارهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه است.

آمار مربوط به ثبت ازدواج و طلاق نیز به تفکیک استان، شهرستان و بخش های کشور بر حسب نقاط شهری و روستایی و به تفکیک جنس و گروه سنی همه ماهه از سوی سازمان ثبت احوال کشور منتشر می گردد.

با این مقدمه به بررسی چگونگی روند وقوع و ثبت واقعه ازدواج در کشور، نرخ های حاصل از ثبت ازدواج و همچنین نسبت این رویداد به طلاق بر اساس داده های ثبتی این دو واقعه خواهیم پرداخت.

در جدول شماره ۴، فراوانی ازدواج های ثبت شده کشور بر حسب نقاط شهری و روستایی طی سالهای ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷ ارائه شده است. در این جدول می توان روند افزایشی وقوع این رویداد را ملاحظه نمود، به گونه ای که تعداد ازدواج های ثبت شده کشور در سال ۱۳۷۷

برابر ۵۳۱۴۹۰ واقعه بوده که در سال ۱۳۸۷ با حدود ۱۶۵,۹ درصد رشد به ۸۸۱۵۹۲ واقعه رسیده است. تغییر ساختار سنی جمعیت کشور به لحاظ حجم بالای موالید در دهه ۶۰ و افزایش تعداد مردان و زنان واقع در سن ازدواج طی سالهای اخیر، می تواند از جمله علل افزایش تعداد ازدواج در کشور باشد.

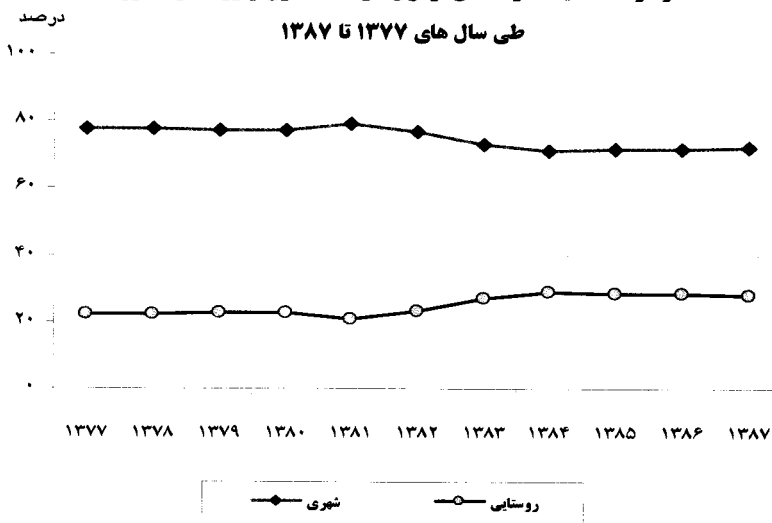
بررسی و مقایسه تعداد ازدواج های واقع شده، روند افزایشی این رویداد را طی سالهای مورد بررسی برای جمعیت شهری و روستایی کشور نشان می دهد چنانکه در نقاط شهری کشور در سال ۱۳۸۷ نسبت به سال ۱۳۷۷، حدود ۵۳,۵ درصد افزایش مشاهده می شود و درصد رشد ازدواج در نقاط روستایی کشور نیز در سال ۱۳۸۷ نسبت به سال ۱۳۷۷، تقریباً ۱۰۹ درصد بوده است. علاوه بر افزایش جمعیت در معرض سن ازدواج، افزایش تعداد دفترخانه های ازدواج و طلاق طی چند سال اخیر در نقاط شهری و به ویژه در نقاط روستایی و تلاش ادارات ثبت احوال در تکمیل پوشش ثبت این رویداد نیز از دلایل افزایش ثبت ازدواج در این مناطق است.

اما مقایسه درصد ازدواج های شهری و روستایی در سال های ۱۳۷۷ و ۱۳۸۷ نسبت به کل ازدواج های ثبت شده در این مناطق، کاهش ازدواج برای جمعیت شهری و افزایش وقوع این رویداد را برای جمعیت جامعه روستایی کشور نشان می دهد. چنانکه ۷۷,۶ درصد از ازدواج های ثبت شده در سال ۱۳۷۷ مربوط به جمعیت نقاط شهری بوده که در سال ۱۳۸۷ با ۵,۸ درصد کاهش به ۷۱,۸ درصد تقلیل یافته است. و این در حالی است که ازدواج های روستایی کشور در سال ۱۳۷۷ برابر با ۲۲,۴ درصد بوده که در سال ۱۳۸۷ شاهد افزایش وقوع و ثبت این رویداد برای روستائیان کشور می باشیم. (نمودار ۵).

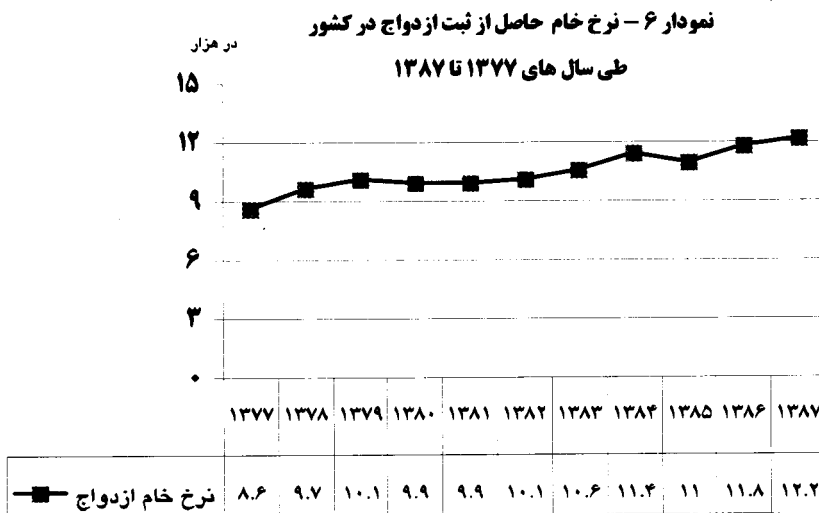
جدول ۴- تعداد ازدواج ثبت شده در کشور طی سالهای ۱۳۷۷-۱۳۸۷

سال	جمع	شهری	روستایی
۱۳۷۷	۵۳۱۴۹۰	۴۱۲۵۶۵	۱۱۸۹۲۵
۱۳۷۸	۶۱۱۵۱۹	۴۷۶۷۲۳	۱۳۴۷۹۶
۱۳۷۹	۶۴۶۴۹۸	۴۹۹۱۴۳	۱۴۷۳۵۵
۱۳۸۰	۶۴۱۹۴۰	۴۹۶۲۲۹	۱۴۵۷۱۱
۱۳۸۱	۶۵۰۹۶۰	۵۱۳۷۷۲	۱۳۷۱۸۸
۱۳۸۲	۶۸۱۰۳۴	۵۲۲۱۶۰	۱۵۸۸۷۴
۱۳۸۳	۷۲۳۹۷۶	۵۲۷۳۳۷	۱۹۶۶۳۹
۱۳۸۴	۷۸۷۸۱۸	۵۵۸۵۸۲	۲۲۹۲۳۶
۱۳۸۵	۷۷۸۲۹۱	۵۵۶۸۳۹	۲۲۱۴۵۲
۱۳۸۶	۸۴۱۱۰۷	۶۰۲۳۰۹	۲۳۸۷۹۸
۱۳۸۷	۸۸۱۵۹۲	۶۳۳۱۷۹	۲۴۸۴۱۳

نمودار ۵- مقایسه درصدهای ازدواج در نقاط شهری و روستایی کشور طی سال های ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷

بررسی روند نرخ خام ازدواج در کشور طی سال های ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷ روند رو به رشد این شاخص را در کشور نشان می دهد (نمودار ۶). همچنان که در نمودار ملاحظه می شود نرخ ازدواج کشور در سال ۱۳۷۷ برابر با ۸,۶ در هزار بوده است که در سال ۱۳۸۷ با ۱۲,۲ در هزار نفر رشد به ۱۲,۲ در هزار نفر رسیده است، اگر به هرم های سنی کشور در سال های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ توجه شود (با مراجعه به سرشماری نفوس و مسکن سال های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵)، ملاحظه خواهد شد که در سال ۱۳۷۵ بیشترین جمعیت در گروه های سنی ۵-۹ ساله و ۱۰-۱۴ ساله است در حالیکه در سال ۱۳۸۵، بیشترین جمعیت در سنین ۱۵-۱۹ ساله و ۲۰-۲۴ ساله قرار دارند. بنابراین می توان افزایش نرخ ازدواج را نتیجه فزونی جمعیت واقع در سنین ازدواج طی دهه اخیر دانست.

یکی از شاخص های اساسی که نقش مهمی در توصیف و تحلیل ازدواج و طلاق دارد، محاسبه نسبت ازدواج به طلاق است. این شاخص که از تقسیم تعداد ازدواج به تعداد طلاق بدست می آید، تعداد ازدواج های واقع شده در برابر هر یک طلاق داده را نشان می دهد.

در جدول شماره ۵، این شاخص برای کشور طی سال های ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷ منعکس شده است. همچنانکه ملاحظه می شود نسبت این دو رویداد مهم طی این سالها روند خاصی را طی نموده و این تحول و تغییر در سالهای اخیر بسیار سریعتر اتفاق افتاده است به طریقی که در سال ۱۳۷۷ در کشور، در مقابل هر ۱۲/۵ واقعه ازدواج، یک واقعه طلاق به ثبت رسیده و در سال ۱۳۸۷ در مقابل هر ۸ واقعه ازدواج یک طلاق به ثبت رسیده است. با وجود افزایش تعداد ازدواج در کشور در دهه اخیر که متأثر از افزایش حجم جمعیت واقع در سن ازدواج در سال های اخیر است، اندازه این شاخص روند رو به کاهش را در سال های مورد بررسی طی می کند و این وضعیت بیانگر افزایش وقوع طلاق نسبت به ازدواج است. این وضعیت در نقاط شهری بیشتر مشهود است بطوریکه رقم این شاخص در نقاط شهری کشور در سال ۱۳۷۷ برابر با ۱۱ بوده که در سال ۱۳۸۷ به ۶٫۸ رسیده است. در نقاط روستایی نیز این شاخص از رقم ۲۵ در سال ۱۳۷۷ به ۱۴٫۶ در سال ۱۳۸۷ تقلیل پیدا کرده است.

جدول ۵- نسبت ازدواج به طلاق های ثبت شده در کشور طی سالهای ۱۳۷۷-۱۳۸۷

سال	کل	شهری	روستایی
۱۳۷۷	۱۲٫۵	۱۱٫۰	۲۵٫۰
۱۳۷۸	۱۲٫۲	۱۰٫۷	۲۳٫۷
۱۳۷۹	۱۲٫۰	۱۰٫۴	۲۵٫۱
۱۳۸۰	۱۰٫۶	۹٫۱	۲۴٫۴
۱۳۸۱	۹٫۷	۸٫۴	۲۲٫۲
۱۳۸۲	۹٫۴	۸٫۱	۱۹٫۵
۱۳۸۳	۹٫۸	۸٫۳	۱۸٫۸
۱۳۸۴	۹٫۴	۸٫۰	۱۶٫۱
۱۳۸۵	۸٫۳	۷٫۱	۱۴٫۵
۱۳۸۶	۸٫۴	۷٫۲	۱۵٫۲
۱۳۸۷	۸٫۰	۶٫۸	۱۴٫۶

برابر آمارهای ثبت شده در سال ۱۳۷۷ تعداد ۴۲۳۹۱ واقعه طلاق به ثبت رسیده که این رویداد در سال ۱۳۸۷ به ۱۱۰۵۱۰ واقعه افزایش یافته است.

با توجه به جدول شماره ۶ مشاهده می شود که بیشترین رقم ثبت طلاق مربوط به ازدواجهایی است که طول زندگی مشترک آنها کمتر از یک سال بوده است که این رقم بالغ بر حدود ۱۴,۹ درصد در سال ۱۳۷۷ و حدود ۱۵,۸ درصد در سال ۱۳۸۷ می شود. ارقام موجود در این جدول گویای این واقعیت است که حدود نیمی از طلاقهای رخ داده و به ثبت رسیده مربوط به ازدواجهایی است که طول زندگی مشترک زوجین در آنها کمتر از ۵ سال بوده و با افزایش طول سالهای زندگی این رقم کاهش یافته است. با توجه به توضیحات ارائه شده در سال ۱۳۸۷ حدود ۵۴/۲ درصد از طلاقها در سالهای اولیه ازدواج یعنی تا ۵ سال زندگی زناشویی رخ داده است و نکته قابل توجه این است که این درصد طی سالهای ۱۳۸۳ الی ۱۳۸۷ ثابت مانده است.

جدول ۶- تعداد طلاقهای ثبت شده بر حسب طول مدت ازدواج طی سالهای ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷*

طول مدت ازدواج	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷
جمع	۷۳۸۸۲	۸۴۲۴۱	۹۴۰۳۹	۹۹۸۵۲	۱۱۰۵۱۰
کمتر از ۱ سال	۱۱۰۴۰	۱۲۹۹۱	۱۵۳۳۱	۱۵۶۸۴	۱۷۴۷۰
۱-۲	۱۰۴۶۶	۱۱۷۶۹	۱۲۹۸۶	۱۳۶۱۵	۱۴۴۸۹
۲-۳	۷۷۰۹	۸۹۴۲	۹۴۹۹	۱۰۲۸۶	۱۱۱۸۷
۳-۴	۶۲۱۲	۶۷۵۵	۷۶۳۵	۸۱۶۴	۹۳۱۴
۴-۵	۵۰۵۳	۵۷۵۴	۶۱۹۵	۶۹۱۱	۷۴۲۸
۵-۶	۴۰۳۰	۴۷۲۰	۵۴۱۲	۵۶۹۱	۶۸۹۳
۶-۷	۳۲۹۶	۳۹۵۶	۴۴۴۸	۴۹۱۹	۵۳۴۹
۷-۸	۲۸۵۶	۳۰۷۸	۳۶۱۵	۴۲۴۷	۴۵۹۲
۸-۹	۲۴۸۲	۲۷۳۲	۲۹۱۸	۳۵۲۶	۳۹۲۳
۹-۱۰	۲۰۶۰	۲۳۸۷	۲۶۲۶	۲۷۴۴	۳۱۴۶
۱۰-۱۱	۱۹۷۴	۲۰۳۲	۲۲۷۳	۲۳۶۹	۲۶۸۵
۱۱-۱۲	۱۸۰۴	۱۹۳۹	۲۰۲۷	۲۱۵۹	۲۳۵۸
۱۲-۱۳	۱۵۹۶	۱۷۴۸	۱۸۷۷	۲۸۶۵	۲۰۴۵
۱۳-۱۴	۱۴۵۴	۱۵۵۸	۱۷۵۰	۱۶۵۸	۱۸۷۳
۱۴-۱۵	۱۲۶۹	۱۴۷۲	۱۵۶۹	۱۶۷۷	۱۷۵۲
۱۵-۱۶	۱۱۵۴	۱۳۱۵	۱۴۲۸	۱۴۱۳	۱۷۴۲
۱۶-۱۷	۸۸۹	۱۰۲۳	۱۲۸۰	۱۲۸۳	۱۲۳۸
۱۷-۱۸	۸۴۸	۹۲۰	۱۱۶۰	۱۳۲۰	۱۴۷۴
۱۸-۱۹	۷۸۵	۷۷۹	۸۱۰	۱۰۴۳	۱۱۸۴
۱۹-۲۰	۷۹۰	۸۹۴	۸۳۱	۸۴۳	۱۰۳۳
۲۰-۲۴	۳۵۰۵	۳۹۴۰	۴۲۴۴	۳۹۹۱	۳۹۹۶
۲۵-۲۹	۱۵۱۳	۲۰۹۳	۲۴۵۹	۲۶۳۵	۳۱۳۶
بیشتر از ۲۹	۱۰۹۷	۱۴۴۴	۱۶۶۶	۱۸۰۸	۱۹۵۰
نامشخص	۰	۰	۰	۱	۲۵۳

* اطلاعات رویدادهای ازدواج و طلاق بر حسب طول مدت ازدواج برای سالهای ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۷ در دسترس نمی باشد.

منابع و ماخذ:

- سالنامه آماری سازمان ثبت احوال سال ۱۳۸۷
- گزارشات آماری وقایع حیاتی دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی، سازمان ثبت احوال
- سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ ، مرکز آمار ایران
- زنجانی، حبیب الله، تحلیل جمعیت شناختی، ۱۳۸۴